

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JOANNA QUINN

TEATRUL
DE LA
MALUL MĂRII

Traducere din engleză și note de
SÎNZIANA DRAGOȘ

HUMANITAS
fiction

Redactor: Anca Dumitru
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan
DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu

Tipărit la Artprint

JOANNA QUINN
THE WHALEBONE THEATRE
Copyright © Joanna Quinn, 2022
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2025,
pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
QUINN, JOANNA
Teatrul de la malul mării / Joanna Quinn;
trad. din engleză și note de Sînziana Dragoș. –
București: Humanitas Fiction, 2025
ISBN 978-606-097-648-6
I. Dragoș, Sînziana (trad.; note)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 / 408 83 50, fax 021 / 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

ACTUL I

1919–1920

Ultima zi a anului

31 decembrie 1919

Dorset

Cristabel ridică bățul. Îi încape bine în palmă. E în grădină, așteptând alături de toți ai casei ca tatăl ei să se întoarcă împreună cu noua ei mamă. Servitorii în livrea își suflă în palme ca să-și încălzească degetele reci. Din copacii dimprejurul casei ciorile croncăne fără vlagă. E ultima zi din decembrie, ultima rămășiță a anului. Lumina de amiază începe să pălească, și peluza e o mângă de noroi și zăpadă veche, peste care Cristabel, fetița de trei ani, calcă cu ghetete ei de piele, legate cu șireturi, ținând bățul ca pe o sabie; un ostaș micuț de strajă, în palton cu nasturi de alamă.

Biciuie cu bățul încoace și încolo, încântată de sunetul pe care îl scoate: vâj, vâjj, vâjjj, și cu vârful lui ia niște zăpadă murdară și o duce la gură. O simte pe limbă la fel de rece ca florile de gheață de pe geamul ei de la mansardă, doar că mai puțin lipicioasă. E dezamăgită că nu are nici un gust. De undeva, prea departe ca să-și bată capul, o strigă doica. Cristabel clipește și alungă sunetul. La marginea grădinii zărește cum se ițesc ghiociei. Vâjj, vâjjj.

Jasper Seagrave, tatăl lui Cristabel, și noua lui soție stau în acest răstimp unul lângă celălalt în trăsură trasă de cai ce străbate aleea către conacul familiei lui Jasper: Chilcombe, o clădire cu mai multe frontoane și hornuri, năpădită de iederă, învăluită de aerul impunător de grandoare veștejită. De departe apar, precum un contur, triunghiuri încovoiate și pâlcuri de hornuri înalte, pitulate acolo, pe coasta împădurită care, de patru sute de ani, flanchează oceanul, cu ferestrele cu armături de plumb, înguste, ținând piept vânturilor dinspre mare și curgerii istoriei, arătând de parcă s-ar afunda treptat în timp.

Slujitorii de la Chilcombe spun că azi este o zi importantă, dar Cristabel crede că e plicticoasă. Prea mult de așteptat. Prea multe de aranjat. Nu e o zi bună din care ar ieși o poveste frumoasă. Lui Cristabel îi plac poveștile cu muschete și căței, nu cu mirese și așteptări nesfârșite. Vâjjj. Pe când culege rămașițele ghiocilor, aude scrâșnetul ca de oase sfărâmate al pietrișului sub roți.

Primul coboară din trăsură tatăl ei, rotofei și plin de sine ca un bob mare de fasole tocmai ieșit din păstaie. Apoi apare un picior încălțat într-o botină cu nasturi, urmat de o pălărie de catifea, care se înclină pe spate ca să privească mai bine casa. Cristabel se uită la chipul încadrat de favoriți al tatălui ei. Își ridică și el privirea spre tânăra cu pălărie, care, deși încă în echilibru pe treapta trăsorii, e considerabil mai înaltă decât el.

Cristabel se îndreaptă spre ei prin zăpadă. Taman când e deja aproape, e înșfăcată de doică.

— Ce-ai în mâini? şuieră ea. Unde-ți sunt mânușile?

Jasper se întoarce spre ele.

— De ce e așa de murdară copila asta?

Dar copila cea murdară își ignoră tatăl. Nu de el se sinchiște ea acum. Morocănosul, supărăciosul. Se apropie în schimb de noua ei mamă și-i întinde pumnul plin cu pământ și petale de ghiociei. Dar mama cea nouă se pricepe să primească daruri stângace; acceptase până și gălăgioasa cerere în căsătorie a lui Jasper Seagrave, văduvul rotofei, șchiop, cu barba numai vălătuci.

— Pentru mine! spune, nu întreabă, mama cea nouă. Ce original!

Coboară din trăsură și zâmbește, fluturându-și mâna cu un gest larg, după care o așază pe creștetul lui Cristabel, de parcă acesta ar fi fost rostul copilei acolo. De sub pălăria de catifea, mama cea nouă se arată încotoșmănată într-un costum de călătorie elegant, de lână, și cu o etolă de nurcă.

Jasper se întoarce către servitori și le spune:

— Permiteți-mi să v-o prezint pe noua mea soție: doamna Rosalind Seagrave.

Se aude un ropot de aplauze.

Lui Cristabel i se pare nefiresc că mama cea nouă poartă numele de Seagrave, care este numele ei. Se uită la noroiul din mâna ei, apoi o răsuțește, lăsându-l să cadă pe botinele mamei celei noi, și așteaptă să vadă ce se întâmplă.

Rosalind se dă la o parte de lângă fetița care nu zâmbește. E un copil rămas fără mamă, își repetă ea în minte, care nu are o femeie să o îndrume. Se întreabă dacă nu ar fi fost bine să-i aducă niște panglici pentru părul negru și încâlcit, sau un piep-tăn de бага, dar Jasper apare lângă ea și o conduce spre intrare.

— În fine te-am adus aici! spune el. Chilcombe a avut și zile mai bune. Odinioară aveam niște porți splendide de fier la intrare.

Și, în timp ce trec pragul casei, începe să-i vorbească despre petrecerea din seara aceea. Spune că sătenii sunt încântați de sosirea ei. S-a ridicat un cort în spatele casei, vor pune un porc la proțap, și toată lumea va închina halbe de bere în cinstea mirilor. Îi face cu ochiul, încordat în costumul lui de tweed, iar ea nu-și dă seama ce vrea să însemne această cădere și ridicare a pleoapei peste un ochi, această clipire teatrală.

Rosalind Seagrave, născută Elliot, în vârstă de douăzeci și trei de ani, prezentată în numărul din aprilie 1914 al revistei *Tatler* ca fiind „o debutantă londoneză, sigură pe sine“, străbate arcada de piatră de la intrarea în conacul Chilcombe și pătrunde în holul lambrizat care se înalță până la etajele de sus, asemeni sălii de adunare a cavalerilor medievali. E ca un hău slab luminat de pâlpăitul unor lumânări așezate în suporturi de alamă prinse pe pereți, iar în aer se simte miros stătut ca în capelele goale din locuri uitate de lume.

Ce sentiment ciudat e să intri într-o casă necunoscută, știind că acolo se află viitorul tău. Rosalind privește în jur, încercând să asimileze totul, înainte ca prezența ei să fie simțită de casă. La capătul sălii se află un șemineu mare, de piatră, fără foc. Deasupra stau atârinate săbii încrucișate. Mobilă nu e prea multă și nu i se pare deloc îmbietoare așa cum sperase. Un cufăr sculptat de stejar cu balamale de fier. O armură care ține o sulică în mâna

de metal. O pendulă mare, un pom de Crăciun jerpelit și un pian de concert, cu o vază plină de crini deasupra.

Știe că pianul este un dar de nuntă de la soțul ei, dar fusese pus într-o parte, sub capul împăiat al unui cerb. Pe pereți atârnă de jur împrejur și alte capete de animale, lei și antilope cu ochi de sticlă, de-a valma cu tapiserii străvechi, care înfățișează oameni din profil, mânuind săgeți. Cum albastrul este culoarea care se decolorează cel mai greu din tapiserii, scenele de luptă, cândva vesele, par acum niște peisaje subacvatice triste.

În dreapta șemineului se află o scară curbată de lemn, pe care se urcă la etajele superioare ale casei, iar de o parte și de alta se întind covoare persane tocite, care duc prin intrări arcuite către încăperi întunecate ce dau înspre alte intrări arcuite către încăperi întunecate și tot așa, ca o întrupare a infinitului. Când face un pas înainte, tocul botinei i se împiedică în covor. Vor fi nevoiți să scoată covoarele când vor face petreceri, se gândește Rosalind.

Jasper apare lângă ea și vorbește cu majordomul:

— Spune-mi, Blythe, a sosit fratele meu rătăcitor? Că nu s-a sinchisit să-și facă apariția la nuntă.

Majordomul clatină aproape imperceptibil din cap, căci așa se face totul la Chilcombe, cu gesturi atât de cunoscute și îndelung folosite, că au ajuns să fie înlocuite de absența gesturilor – urma a ceva ce fusese acolo, o fosilă imprimată în piatră.

Jasper pufnește, apoi îi spune soției:

— Cameristele te vor conduce în camera ta.

Rosalind este însoțită pe scări, trecând pe lângă tablouri ce înfățișează bărbați cu gulere înfoiate, care se opresc în mijlocul vânătorii ca să li se facă portretul, sprijinindu-și gambele în ciorapi pe leșurile calde încă ale mistreților.

Dintr-un colț, Cristabel o urmărește cu privirea. S-a vârat în spatele unui suport de umbrele sub forma unui băiețel indian; brațele sale ridicate formează un cerc pentru sprijinirea umbrelor, biciuștilor de călărit și bastoanelor tatălui ei. Așteaptă până când mama cea nouă se îndepărtează și traversează în fugă holul către scara de serviciu, care este ascunsă în spatele scării celei mari. Pe acolo ajunge la subsol, pe târâmul

servitorilor: bucătăria, spălătoria, cămărilor și debaralele. Acolo, în măruntaiele din adâncul casei, poate să-și găsească un ascunziș unde să-și cerceteze noile comori: bățul și urmele de pământ ca niște semiluni de sub unghii.

Astăzi, e zarvă mare la subsol, bucătăria pardosită cu dale răsună de atâtea treburi. Servitorii, entuziasmați de sărbătoarea din seara aceea și făcându-și griji pentru pregătirile petrecerii de nuntă, bârfesc pe seama noii mirese. Cristabel se vâra sub masă și trage cu urechea. Ca niște fulgere, frânturi de fraze îi străbat mintea, recunoscând vorbe îndrăgite precum „cal“ și „budincă“ și voci care ies la suprafață din toată învălmășeala aceea.

Îi atrage atenția vocea lui Maudie Kitcat, slujnica cea mai tânără, care spune:

— Poate că domșoara Cristabel o să capete curând un frățior.

Cristabel nu văzuse să coboare nici un frățior din trăsură, dar poate că o să apară unul mai târziu. I-ar plăcea tare mult să aibă un frate. Să-l ia la joacă și la bătălii.

Dar îi place și Maudie Kitcat, slujnica de la bucătărie. Amândouă dorm în mansardă și învață împreună să scrie literele alfabetului. Adesea Cristabel o pune pe Maudie să scrie numele unor cunoscuți pe geamul aburit al ferestrei din mansardă, iar ea se supune, dând formă cuvintelor cu un singur deget care scârțâie pe geam: M-A-U-D-I-E, C-Â-I-N-E, D-O-I-C-Ă, B-U-C-Ă-T-Ă-R-E-A-S-Ă, în așa fel încât Cristabel să-și treacă degețelul ei pe lângă ele sau să le ștergă dacă nu-i plac. Uneori, Maudie vine la ea noaptea, când Cristabel are unele vise dintr-acelea care o fac să țipe, și o mângâie pe cap și o liniștește:

— Șșșșș, șșșșș... micuțo, hai, nu mai plânge!

În bucătărie, se aude vocea bucătăresei:

— Eee, un moștenitor al moșiei? Să sperăm că îl mai țin puterile pe Jasper Seagrave!

Se aud hohote de râs.

— Lasă, că, dacă nu se descurcă, mă bag eu să încerc, se aude o voce bărbătească.

Hohote, și apoi o izbitură, ca și cum ar fi fost azvârlit ceva. Răsetele servitorilor la aceste vorbe de neînțeles pentru ea o apasă ca un tăvălug. Cristabel se hotărăște să folosească bățul

ca să-și scrie literele și, prin făina împrăștiată pe dalele de pe jos, face un cerc rotund, rotund. O.O.O.O. Atât de rar i se întâmplă să scape de doica ei cea pisăloagă, că trebuie să profite cât mai mult. O.O.O.

O vine de la „of”. O de la „OfnuCristabelceaimaifăcutacum”.

Sus, la etaj, Rosalind s-a așezat la măsuța de toaletă din dormitorul cel nou, deși cu greu îl poate socoti nou, căci totul acolo pare străvechi. E o încăpere cu dușumele care scârțâie îngrozitor, cu mobile șubrede de mahon, luminată cu lămpi de petrol afumate: o adunătură de obiecte care nu suferă să fie atinse. Aude râsete venind de undeva din casă și le resimte ca pe un val de încordare între umeri. În spatele ei o servitoare îi piaptăna părul negru precum cerneala, iar alta îi desface bagajele, scoțând cu mare grijă lenjeria împachetată în fâșii parfumate de satin. Știe că este studiată, evaluată. Și-ar dori să despacheteze singură.

Rosalind se privește în oglinda măsuței de toaletă și își adună forțele. Are chipul drăgălaș al copilului cel mai iubit. Ochi mari, nas cârn. La care se adaugă obiceiul pe care și l-a impus de a își împreuna mâinile sub bărbie, ca și cum ar fi încântată de daruri neașteptate. Ceea ce face chiar acum.

Se descurcase bine, în ciuda tuturor întâmplărilor; trebuia să fie convinsă de asta. Se vorbeau vrute și nevrute la Londra. Zvonuri despre flirturi nesăbuite. Aluzii că și-ar fi distrus perspectivele, cochetând cu prea mulți fanți. Dar acum toți acești bărbați s-au dus. Toți tinerii drăguți cu care dansase, se plimbase și luase masa au dispărut unul câte unul. La început a fost groaznic, dar după aceea a devenit ceva obișnuit, ceea ce era și mai rău decât înainte, însă mai puțin obositor. Dar, după o vreme, a devenit pur și simplu o stare de fapt. Au plecat, făcând cu mâna de la fereastra trenului, și au intrat în pământ, în locuri cu nume străine, care deveneau tot mai cunoscute: Ypres, Arras, Somme.

Anii de război au devenit dureros de monotoni. Rosalind stătea cocoțată pe un fotoliu tare, străduindu-se să termine o broderie, în timp ce mama ei citea numele tinerilor buni de înșurătoare, apărute în ziarul *The Times* la rubrica de morți sau de dispăruți. Ziarele scriau că există un „surplus” de femei –

milioane de fete bătrâne care nu se vor mărita niciodată din pricina lipsei de soți potriviți. Rosalind decupa din reviste fotografii cu mirese din înalta societate și le lipea în jurnal: un album cu norocoasele care evadaseră. Îi era teamă că avea să ajungă o momâie îmbrăcată în negru, ca mama ei văduvă, o femeie singură, care să-și facă de lucru cu ceștile de ceai și cu căței minusculi cu capete ca de maimuțe, înțepenită printre coșulețele cu gheme de croșetat și taburete care se răstoarnă tot timpul.

Și când s-a terminat Războiul cel Mare nu mai era nimeni cu care să sărbătorească. Puținii tineri acceptabili care reușiseră să se întoarcă acasă își petreceau timpul la baluri, schimbând povești de pe front cu fete curajoase, care fuseseră și ele înrolate, în timp ce Rosalind stătea sprijinită de perete, cu carnețelul de bal gol. Așa că, atunci când l-a întâlnit pe Jasper Seagrave – un văduv în căutarea unei neveste tinere, care să-i ofere un fiu moștenitor –, a simțit că și-a găsit locul, că se ivise o cărare îngustă pe care se putea strecura către strălucirea de floare de portocal a unei nunți, la capătul căreia o va aștepta o casă e ei.

Și iat-o că a reușit. O nuntă iarna, nu era ideal, dar era totuși nuntă. În ciuda problemelor nazale ale mirelui. În ciuda insistenței lui de a călători cu trăsura hodorogită. În ciuda privelisțiilor care, de pe ferestrele trăsorii hurducăite, se smuceau înainte și înapoi asemeni unor decoruri mânuite cu stângăcie de mașiniști de pe scena unui teatru. În ciuda ghearei pe care o simțea că-i strânge inima. Orice putea fi îndreptat.

Rosalind își ridică în dreptul urechilor cerceii cei noi cu diamante. În oglindă o vede pe una din cameriste care îi întinde neglijelul crem de șifon, aranjându-l cu atingeri pline de respect, dar și de lăcomie pe patul cu baldachin care are o saltea ca aceea din povestea cu prințesa și bobul de mazăre. De afară, dincolo de fereastra tot mai întunecată, răzbat trosnetul focului, zarva de voci a sătenilor care încep să se adune și se simte mirosul pregnant de carne friptă.

În grădină, Cristabel stă lângă foc, privind atentă la purcelul de lapte agățat deasupra flăcării, cu un măr roșu îndesat în râțul care se tot rotește. În mâna dreaptă are bățul. Stânga și-o

ține în buzunarul hainei și pipăie cu degetele alte comori recent dobândite din spatele scărilor: o bucată de ziar și un ciot de creion. Astfel de lucrătoare pe care le poate atinge îi creează o oarecare senzație de siguranță.

O aude pe doică cutreierând prin casă în căutarea ei, vocea ei mânioasă răzbătând înaintea ei, ca o haită de copoi dezlănțuiți. Cristabel știe ce o să urmeze după asta. O să fie dusă sus, în dormitor, fără să mănânce, drept pedeapsă că a dispărut. Lumânarea va fi stinsă și ușa, încuiată. Și mansarda se va umple de umbre și de cotloane veșnic întunecate: o negură mișcătoare, străbătută de razele încete ale lunii, ochi uriaș, fără pleoape.

Cristabel freacă suprafața scorojită a bășului cu degetul, așa cum o să facă și mai târziu, când se va cuibări în patul ei mic – o modalitate de a-și trece timpul când nu are voie să mai facă hărmălaie. Când era micuță, făcea hărmălaie, și doica o punea să îmbrace o cămașă ale cărei mâneci lungi se înnodau la spate, împiedicând-o să se dea jos din pat. Dar acum nu mai are de gând să facă hărmălaie.

Sub pernă ține ascunse niște bețe, câteva pietre cu chipuri desenate pe ele și o carte poștală cu fotografia câinelui unui rege, pe care a găsit-o sub un covor, și i-a pus numele de Câine. Le poate înșira una lângă alta, le poate da de mâncare, poate spune o poveste pe roluri împreună cu ele, și apoi să le pună la culcare. Le poate ocroti și mângâia pe cap dacă strigă când visează urât și are grijă să nu coboare pe dușumeaua rece de lemn.

Se ghemuiește lângă un morman de zăpadă și scrie litere cu bășul. O.O.O.O aude pe doică, strigând:

— Uite-o! Doamne păzește! Răscolind zăpada, murdărin-du-se toată!

Lui Cristabel îi place cuvântul zăpadă. Îl rostește în șoaptă, apoi își vede de treaba pe care o face zi de zi: scrie litere, face cuvinte, nume.

Z-Ă-P-A-D.

A doua zi dimineață

1 ianuarie 1920

An nou, deceniu nou, casă nouă, soț nou. Nou ca scos din cutie. Parcă așa zicea mereu mama ei. Rosalind se simte încătușată în cearșafurile patului conjugal. Înțepeneala spatelui o face să se gândească la scheletele de dinozaur din muzeele de la Londra. E înțepenită într-un loc. Ca un exponat. Servitoare cu bonete albe intră și ies, aprind focul, trag draperiile, grăbite și distante ca niște pescăruși. Pe fereastră, Rosalind vede cum se zbat copacii golași.

Jasper spusese că s-ar putea să dureze o vreme până se va obișnui cu rolul de soție. Zice că e tânără și că e ceva nou să trăiască alături de un bărbat. (O amintire îi străfulgeră prin minte – cu Rupert, într-o seară de august lângă șopronul pentru bărci, mustața lui zgâriindu-i gâtul ca un burete de sârmă –, dar o alungă repede.) Jasper e convins că, în timp, se va obișnui cu îndatoririle conjugale. Se va obișnui cu neobișnuitul. Stă cât se poate de nemișcată, pentru că nu i se pare posibil ca actele acelea neobișnuite să existe în încăperea aceea, alături de niște obiecte remarcabil de banale, cum ar fi peria de păr, de argint, și lampa de lângă pat.

Servitoarele îi aduc micul-dejun, proptind tava pe pilota de puf și punându-i sub ochi ceva total neatrăgător: o grămadă gelatinoasă de ouă jumări, îndesată în curbura zbârcită a unui cârnat. Acoperă tava cu un șervet și întinde mâna după pulverizatorul de sticlă: puf, *puff* și un nor de apă de colonie Yardley se împrăștie în aer.

Slujnicele trec și vorbesc, trec și vorbesc. Rosalind își aude propria voce rostind cuvintele potrivite pentru ele: